

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Хімічний факультет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. заступника декана
Хімічного факультету

Наталія УСЕНКО

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

Е Природничі науки, математика і статистика
Е Хімія
магістр
Хімія
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2025/2026</u>
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	3,0
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Ірина САВЧЕНКО, д.х.н., проф., завідувач кафедри хімії високомолекулярних сполук

Оксана РИХЛІЦЬКА, к. ф. н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.

КИЇВ - 2025

Розробники:

Савченко Ірина Олександрівна, д.х.н., проф., завідувач кафедри хімії високомолекулярних сполук

Рихліцька Оксана Дмитрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології філософського факультету

Затверджено

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ (Ірина МАСЛІКОВА)

Протокол № 8 від «3» квітня 2025р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «8» 14 травня 2025 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Ірина МАСЛІКОВА)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри хімії високомолекулярних сполук

 Ірина САВЧЕНКО

Протокол № 12 від «21» квітня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією хімічного факультету

Протокол № 9 від "7" травня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Олександр РОІК

ВСТУП

1. Мета дисципліни – надати цілісне уявлення щодо розуміння проблем професійної та корпоративної етики, методологію виокремлення моральної проблематики в галузі хімії, вирішення соціально-етичних проблем при розробці, втіленні і застосуванні в предметній області хімічних наук, а також напрацювання та розвиток умінь і навичок аналізу професійних ситуацій та прийняття рішень з етичної поведінки спеціалістів в даній області.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи розвитку етичної думки; методи філософських досліджень, методи психології та основні етико-філософські поняття та категорії.

2. **Уміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо дилемних проблем професійної та корпоративної етики в професійній діяльності; застосовувати основну методологію імперативно-ціннісних аспектів професійної практики

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та інтегрованою інформацією наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно специфічних культурно-професійних, політичних, економічних подій; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Професійна та корпоративна етика» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у I семестрі магістратури. Навчальна дисципліна послідовно розглядає особливості розвитку і становлення професійної та корпоративної етики та їх нагальність в сучасних професійних практиках. З'ясовуються особливості вироблення та розвитку практичних умінь та навичок прийняття рішень з етичної поведінки спеціалістів в дилемних ситуаціях професійної діяльності та актуальні проблеми професійної діяльності пов'язані з хімічною галуззю. Розглядаються концепції етико-хімічної спрямованості, концептуальні орієнтири етики хімії та особливості оволодіння методами аналізу професійно-етичних кодексів та їх удосконалення, напрацювання розуміння та переконання щодо слідування нормам професійної етики, як необхідної умови професійного розвитку.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про професійну та корпоративну етику в сучасній професійній діяльності. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у вирішенні проблем та прийнятті у професійних ситуаціях рішень, що відповідають нормам професійної етики та кодексам корпоративної поведінки, а також впровадження корпоративної соціальної відповідальності в ділову практику. Надати студентам знання з питань професійної етики хімії та уміння їх використовувати у вирішенні конкретних аналітичних й дослідницьких завдань щодо моральних колізій в сучасних практиках.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

- ЗК9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК13. Здатність до активного збереження довкілля.

- ЗК15.Здатність до особистісного і професійного розвитку
- ЗК17.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ФК 4. Здатність інтерпретувати, об'єктивно оцінювати і презентувати результати свого дослідження.
- ФК7. Здатність дотримуватися етичних стандартів досліджень і професійної діяльності в галузі хімії (академічна доброчесність, ризики для людей і довкілля тощо).
- ФК11. Здатність розробляти критерії та обирати інструменти оцінювання
- ФК12. Здатність здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання та надавати студентам зворотній зв'язок щодо результатів оцінювання та рекомендації щодо покращення результатів навчання.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумков ій оцінці з дисциплі ни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи професійної та корпоративної етики	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5
1.2	інструменти та механізми морально-нормативної регуляції та їх сучасне функціонування в сфері професійних практик та в управлінні	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, самостійна робота	5
1.3	принципи професійної етики спеціаліста, рівні відповідальності за порушення норм професійної та корпоративної етики	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, доповідь, самостійна робота	8
1.4	професійну етику в хімії та концепції етико-хімічної спрямованості	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5
1.5	Основні підгрунтя хімічної етики - принцип відповідальності і принцип максимізації очікуваної корисності; концептуальні орієнтири етики хімії	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, самостійна робота	7
1.6	Особливості приватної етики і деонтології хіміка-експерта та формування іміджу хіміка	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, самостійна робота	6

	Уміти:			
2.1	Уміти здійснювати інтелектуальний пошук та застосовувати інноваційні підходи в хімічній та суміжних галузях	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, самостійна робота	5
2.2	кваліфіковано аргументувати специфіку основних етичних принципів та норм професійної етики, їх взаємодію та шляхи подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики задля забезпечення успішності проектів в галузях хімії.	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, самостійного робота	8
2.3	здійснювати експертну оцінку ціннісного аспекту місії професійних та корпоративних кодексів при комунікації та розробці /плануванні проектів у хімічній сфері	Семінар, Самостійна робота	Самостійна робота, усна доповідь, дискусії, письмова контрольна робота	6
2.4	Знаходити у першоджерелах інформацію про етичні дилеми, які постають на даний момент часу та вміти аналізувати шляхи подолання цієї проблеми	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії,	5
2.5	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення загальних професійних задач в сфері хімії	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота	5
2.6	Здійснювати моніторинг та аналіз наукових джерел інформації та фахової літератури.	Самостійна робота	Самостійна робота, усна доповідь	5
	комунікація:			
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу спеціалізованих ресурсів; основних моральних принципів задля здійснення обґрунтованого вибору методів та формування ефективних рішень в сфері управління, корпоративної культури та етики.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, самостійна робота	5
3.2	презентувати результати проведених досліджень та самостійних досліджень у	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії,	5

	вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій;		самостійна робота	
3.3	вести дискусії стосовно питань ролі професійної та корпоративної етики в діловій сферах, норм, цінностей професійної діяльності щодо здатності здійснення усвідомленого вибору та відповідальності у вирішенні завдань у галузях хімічних наук	Семінари	Дискусії, усна доповідь, самостійна робота, контрольна робота	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно опрацьовувати вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації аналізувати та кваліфіковано виявляти та вирішувати моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота, контрольна робота	5
4.2	Приймати обґрунтовані рішення, нести відповідальність за власні судження та результати дослідження/проекти	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота	5
4.3	Уміти самостійно фіксувати, інтерпретувати та відтворювати результати пошуку: нести відповідальність за достовірність проведених досліджень та приймати нестандартні рішення в проблемних ситуаціях практики	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота, контрольна робота	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

РНД (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
	ПРН																		
ПРН 8. Вміти ясно і однозначно донести результати власного дослідження до фахової аудиторії та/або нефакхівців.	+			+			+	+				+	+	+				+	+

РНД (код)	ПРН																		
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
ПРН 9. Збирати, оцінювати та аналізувати дані, необхідні для розв'язання складних задач хімії, використовуючи відповідні методи та інструменти роботи з даними.							+	+	+	+	+				+	+	+	+	
ПРН 12. Оцінювати ризики у професійній діяльності та здійснювати запобіжні дії.							+	+		+	+	+				+	+	+	
ПРН 17. Знати методи і способи ефективної комунікації		+	+	+	+	+				+	+	+					+	+	+
ПРН 18. Знати методи і технології оцінювання результатів навчання		+	+	+	+	+											+	+	+

7. 7. Схема формування оцінки

7.1 Форми оцінювання:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах: РН-1.2,1.3, 1.6,2.1, 2.2.,2.3, 2.4,2.5, 2.6, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1,4.2,4.3. -20 / 37 балів

2. Самостійна робота (аналіз дилемної професійної ситуації (кейс)): РН -- 1.2,1.3, 1.5,1.6, 2.1,2.2, 2.3, 2.5, 2.6, 3.1, 3.2,3.3,4.1, 4.2,4.3 -14 / 25 балів

3. Самостійна робота (есе-дослідження проф./корпор.цінностей): РН – РН -- 1.2,1.3, 1.5,1.6, 2.1,2.2, 2.3, 2.5, 2.6, 3.1, 3.2,3.3,4.1, 4.2,4.3 -14 / 18 балів

4. Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.3, 1.5, 2.3, 3.3, 4.1,4.3 – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань. Самостійні роботи

(ситуаційний аналіз Case study) та (есе-аналіз) мають бути подані у строки відведені для опрацювання відповідних тем. (За роботи, подані поза зазначеного терміну, віднімаються по 2 бали за кожен день прострочки).

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання.

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min - 48 балів	Max - 80 балів
Усна Доповідь	Теми 1-7	«3» x 5 = 15	«5» x 5 = 25
Доповнення, участь в дискусіях	Теми 1-7	«1» x 5 = 5	«2» x 6 = 12
Самостійна індивідуальна робота	1). Самостійна №1 (Case-studies): Дослідження та аналіз дилем в професійній сфері та розробка рекомендацій по їх вирішенню з урахуванням професійних етичних норм поведінки (проведення самостійного дослідження, узагальнення та інтерпретація отриманих результатів). Теми 1-6	«14» x 1 = 14	«25» x 1 = 25
	2). Самостійна №2 Есе-рецензія, аналіз морально-етичних проблем та роль особистих, професійних та корпоративних цінностей в професійній діяльності. Теми 1-7.	«14» x 1 = 14	«18» x 1 = 18
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-7	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

Підсумкова оцінка дисципліни	3	60	100
------------------------------	---	----	-----

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Самостійна індивідуальна робота (Case-studies): *Дослідження та аналіз дилем в професійній сфері та розробка рекомендацій по їх вирішенню з урахуванням професійних етичних норм поведінки (проведення самостійного дослідження, узагальнення та інтерпретація отриманих результатів).*

25-19 балів – студент представив індивідуальну дилемну ситуацію, що має чітку структуру, характеризується оцінкою з точки зору професійної етики, чітко окресленим моделюванням наслідків вирішення даної дилеми в професійному/корпоративному середовищі. Надана оцінка можливості існування альтернативного рішення прогнозування / запобігання/завбачення у відповідності з певною етичною системою і регульованими нею ціннісно нормативними вимогами щодо обраного алгоритму вирішення.

18 -0 балів – студент представив ситуацію, що не має чіткої структури, характеризується оцінкою з точки зору професійної етики, окресленим моделюванням наслідків вирішення даної дилеми в професійному/корпоративному середовищі. Але відсутня чітка етична аргументація щодо прийнятого рішення ймовірних наслідків від запропонованого вирішення не відповідає вище зазначеним вимогам

4. Самостійна індивідуальна робота (Аналіз-есе):

12-6 балів -студент здійснює етичний аналіз моральних цінностей у сфері професійного / соціального із застосуванням методології етики, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує спеціальну літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість в роботі над есе.

5-0 балів- студент здійснює аналіз моральних цінностей, але недостатньо розкриває зміст поставлених питань, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, та не відповідає вищезазначеним вимогам

5. підсумкова контрольна/письмова робота:

20–16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко і всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15–11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10–6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5–0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамотійність у виконанні завдань

7.3. Шкала відповідності оцінок.

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостій на робота
Частина 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання				
1	Тема 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання	2	4	5
2	Тема 2. Професійна етика	2	4	5
3	Тема 3. Корпоративна етика та культура: теорія та практика	2	6	7
4	Індивідуальна самостійна робота (Case-studies)			8
Частина 2. Професійна та корпоративна етика хімії				
5	Тема 1. Професійна етика хімії та концепції етико-хімічної спрямованості.	2	4	5
6	Тема 2. Концептуальні орієнтири етики хімії.	2	4	5
7	Тема 3. Формування іміджу хімії і хіміка. Професійно-етичні кодекси хімічного співтовариства.	2	6	5
8	Індивідуальна самостійна робота(Аналіз-есе)			6

9	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	14	28	46

Загальний обсяг: 90 год., в тому числі:

Лекцій - 14 год.

Семінари - 28 год.

Самостійна робота - 46 год.

Консультацій - 2 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Аболіна Т., Нападиста В., Рихліцька О. Прикладна етика. Навч.посібник / За наук.ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – Розділ 1. – С.7-40.
2. Етика. Естетика.: Навч.посібник / за наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014 – Розділ 1 – С. 6-22. – 432 с.
3. Йонас Х. Принцип відповідальності. Досвід етики для технологічної цивілізації– К.: 2004.
4. Ломачинська І.М., Рихліцька О.Д., Барна Н.В. Основи корпоративної культури. Навч. посібник. -К.:2011.,- 480с.
5. Професійна та корпоративна етика.-Навч. посіб./за ред. Панченко В./ «Київський університет».-2019.-с.368
6. Канке В. Історія і філософія хімії: Навчальний посібник - М.: НІЯУ МІФІ. - 232 с., 2011
7. *Del Re G.* Ethics and science // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. С. 91.
8. *Schummer J.* Ethics of chemical synthesis // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. Vol. 7. No. 2. P. 103–124.
9. *Laszlo P.* Handling proliferation // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. P. 125–140.
10. Jonas H. The Imperative of Responsibility: In Search of Ethics for the Technological Age, 1979.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми етики та їх значення для розв'язання загальнолюдських проблем (Електронний ресурс) – Режим доступу:<http://parta.com.ua/var/>
2. Гасюк Л.М. До проблеми визначення сутності «професійна етика» //Теоретичні питання освіти і виховання.-К.:2001.-Вип.14.-с.100-102
3. Ломачинська І.М. Професійна етика: навчальний посібник для дистанційного навчання.- К.: « Україна», 2005. – 226 с.
4. Рихліцька О.Д, Етичні проблеми сучасних біотехнологій //«Етичне та естетичне в людському світовідношенні»:-Львів, 2015. –С.131-134.
5. Рихліцька О.Д. До проблеми етичної складової у професійній діяльності// «Професійна та корпоративна етика на сучасному етапі розвитку соціо-гуманітарного знання». К.:Київський університет, 2018, с.18-22
6. Рихліцька О.Д. Культура та доброчесність у розвитку наукового потенціалу Університету.-К:2022,- с.48
7. Ф. Котлер, Н. Лі, Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / пер. з англ.. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.
8. *Bauer, H. H.* "Pathological science" is not scientific misconduct (nor is it pathological) // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2002. V. 8. No. 1. P. 5–20.
9. *Coppola B. P.* The technology transfer dilemma. Preserving morally responsible education in a utilitarian entrepreneurial academic culture // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. P. 155–167.
10. D'Angelo J.G. Ethics in Science. Ethical Misconduct in Scientific Research. 2nd ed. CRC Press, 2019.
11. *Del Re G.* Ethics and science // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. P. 85–102.

12. Fukuyama F. Our Posthuman Future. Consequences of the Biotechnology Revolution. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2002.
13. Higgins Ch. The Good Life of Teaching. An Ethics of Professional Practice. Wiley-Blackwell, 2011.
14. HYLE invites papers for a special issue on Ethics of Chemistry // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2000. V. 6. No. 2.